

Mederhults historia, Nr 1, 1/8

1565 var Erik i Mederhult knekt.

1543 omnämns Nils i Mederholt i mantalslängden. 1548-1558 räknas Mederhult endast som ½ mantal.

1613 års mantalslängd upptar Lasse i Mederhult och änkan ibid:m, utgammal, fattig.

20/3 1650 köper Håkan Nilsson Skytte Mederhult ½ mantal och Ävrö 1 mantal, de försvaras under frihetsmilen från säteriet Gässhult.

1650 och 1652 omnämns Mederhult som 1 (eller ½) mantal tillhörande Håkan Nilsson.

1669 dyker Christoffer i Mederhult upp i mantalslängden.

I samband med reduktionen indras Ävrö och Mederhult 1683 till kronan.

Osmen Jennes hade hört att på Karl XII tid? uttogs allt brukbart folk till krigstjänst. I Mederhults by gömde kvinnorna en dräng i skogen om dagarna, som kom fram och arbetade om nätterna (han var den ende arbetsföre mannen i byn). Till slut togs han fast av befallningsmannen.

På 1697 års karta över Gässhult är gränsen mot Mederhult ritad i bäckar till och från Brångölen (Brandegöl), lika så är en kvarn markerad i tillflödet till Brandegöl (vid Blomsteräng eller Gölmosse?), dock står det i beskrivningen "Stridig Park emellan Gässhult och Mederhult men Mederhult häfdar och possiderar ännu samma Park".

1703-04 löser Christopher Axelsson skatterätten på Mederhult (för 50 daler silvermynt?), hans svärfar har tidigare brukat gården. Vid samma tid tvistar han med Späckemåla (Carl Reuterkrantz) om gränsens sträckning från Skäläskorna till Basthultsviken i Gästern.

Christopher hävdar att den går över Kättelberget och sedan i bäcken västerom Brandgölen. Späckemåla som vinner tvisten hävdar däremot stenen vid kyrkvägen, Brandgölen och bäck- och kärrdraget från den till Basthultsviken som gränsmärken, vilket motsvarar nuvarande gränsen.

På våren 1705 är Christopher död och änkan Karin Carlsdotter, med en omyndig son Carl Christophersson, tvistar om arvsförfattningen med de andra arvingarna, Nils Christophersson i Mederhult och mågarna Jöns i Lilla Laxemar, Jöns i Måhlen och Jöns i Klemmestorp. 1706 träder de fortfarande om arvet eftersom Christopher tagit av barnens morsarv för att lösa skatterätten på Mederhult.

1708 döms Joen i Mederhult till böter.

1709 är Nils Christophersson skuldsatt hos Måns i Sandsböl, och Jon Carlsson och Karin Christophersdotter har pantsatt sin del i Mederhult för 91 (78 och 13) daler kopparmynt till Anders Carlsson i Skälsebo.

1710 antecknas ett inbördes testamente om att Anders Carlsson i Skälsebo och hans hustru Karin Eriksdotter ska sitta i orubbat bo i en tredjedel Mederhult tills bägge är döda då deras arvingar får skifta arvet (de är tydligen barnlösa).

Samma år vill Anders syna och dela Mederhult det dröjer dock till 1713 nämndeman Anders Carlsson i Skälsebo och Nils Christophersson i Näs (och Måns Eriksson i Sandsböl?) delar en ¼ del var av ett ½ mantal Mederhult. Anders har löst en pant från Nils till Måns (48 daler silver) och löst Jöns Arvidssons systerlott (26 daler silver).

1719 förlikas Anders Carlsson i Mederhult och Erik Eriksson i Späckemåla (Reuterkrantz äger då skatterätten på Späckemåla) i en tvist om gränsen, Anders Carlsson blir tvungen att flytta sin gårdsgård tillbaks och beså en åkerlycka som är Späckemålas. Gränsskålet har förut varit tre askar som är nedfallna och förruttnade så nytt stenskal ska sättas upp, detta bör vara vid det som numer heter Äskehägnan.

Samma år vill Nils Christophersson lösa ut Anders Carlssons andel vilket avslås då Anders redan har lagfart på sin del, 1720 säljer Nils istället sin ¼ del till Erik Nilsson i Späckemåla som dör straxt efter så sönerna Erik och Lars ärver gården.

1722 döms Anders Carlsson och torparen Olof Olsson i Högskulla (tidigare Basteböla) för att ha skjutit en hjort 1716, böter 50 daler silvermynt, men de kan ej överbevisas om att ha drivit och slagit ihjäl en hjort 1718.

1729 skänker nämndemannen Anders Carlsson ett bårkläde av 10 alnar kläde till kyrkan.

1737 blir Jöns Carlsson och hans systrar? ägare till $\frac{1}{4}$ del genom förlikningsdom.

I 1740 års mantalslängd upptas Jöns Carlsson med fru och piga samt drängen Magnus 22 år på en $\frac{1}{4}$ och Pär Eriksson med fru på den andra $\frac{1}{4}$, Äskestugan är öde.

1740 –1748 pågår en process mellan Anders Carlssons arvingar Jöns Carlsson, Magnus Nilsson och Jon Olofsson i Basthult mot Anders Carlssons hustrus brorson Nils Isacsson och hans syster Helena, processen fullföljs till slut av Magnus Nilsson och Bengt Hellberg som ombud för Carl Jonsson Medelberg.

1745 äger fjärdingsmannen Per Jönsson (son till Jöns Carlsson) $\frac{1}{8}$ del och hans fastrar? Maria och Lucia $\frac{1}{8}$ del, Magnus Nilsson är gift med Maria och brukar ihop med Lucia.

21/6 1745 pantsätter Per Jönsson $\frac{1}{8}$ del som han säger sig äga. Panten löses 2/3 1746.

Samtidigt tillträder Sven Nilsson gården. Den 31/5 1746 hålls syn då Bengt Hellberg ska tillträda gården enligt kontrakt med ägaren och Sven Nilsson avträder.

1750 säljer Jöns Carlsson sin $\frac{1}{8}$ del till handelsman Peter Wullman i Västervik.

Magnus Nilsson stämmer Jöns Carlsson för att ha sålt emot förlikningsdomen 1737 men Per Jönsson bemöter stämningen och säger att Magnus i fem års tid varit erbjuden att köpa gården. Magnus tar tillbaks sin stämning då Jöns Carlsson med fru får sitta kvar på undantag. Sen stämmer även Bengt Hellberg Jöns Carlsson och Per Jönsson då köpet strider mot Hellbergs förpantnings- och villkorliga salubrev från 8/2 1746 där han får gården på åtta år med köperätt om Per dör eller blir borta från orten.

1747 dör Sune Lindgrens fru Catharina, 28 år och 1751 döps hans son, 1767 är makarna Lindgren dopvittnen till Flore'ns dotter Sara i Figeholm.

19/10 1749 omnämns Sune Lindgren som ägare till Figeholms krog.

1756 klagar Sune Lindgren i Mederhult på grannarnas nedhuggning av hans skog.

1758 är madam Anna Lindgren från Figeholm dopvittne.

1761 röstar Magnus i Mederhult nej till nytt kyrkbygge för $\frac{1}{8}$, övriga delägare deltog ej.

1762 stäms Magnus Nilsson av Sune Lindgren för att ha tagit halva Blomsterängsladan och flyttat gränsmarkeringarna i Sketkärret (till ca tre lass hö). 1763 frändöms Magnus Blomsterängsladan och i Sketkärret byts skiftena på nio år innan gränsen åter rättas upp från björken och skiftas sen årligen.

2/1 1763 är Magnus Nilsson för tinget för att ha slagit en piga, han svär sig fri efter långt besvär med prästen.

2/4 1770 lånar Sune 392 RDr 37 S 4 rst av Rådman Didrich Machel i Västervik som får en inteckning på gården som dödas 1782, skulden betalas 15/8 1782.

1771 är Sune Lindgrens son Peter utfattig och Swen Brun försöker lagsöka även Sune Lindgren för sonens skulder.

31/1 1774 döms drängen Sven Jonsson i Mederhult för stöld.

3/2 1779 anmäler bönderna Nils, Lars och Sven Perssöner i Mederhult att hela mangården brunnit.

14/6 1782 döms Sven Persson för svedjande, han försvarar sig med hänvisning till en dom 27/9 1738.

9/9 1782 säljer Sune Lindgren och hustrun Anna Westerberg $\frac{1}{8}$ del med undantagskontrakt till Måns Persson i Sandsbörd.

5/6 1784 köper Sunes dotter Anna Catharina Lindgren tillsammans med sin blivande man Nils Nilsson i Bjurvik tillbaks gården enligt bördsrätt. 1796 har Nils Nilsson betalt sin skuld till fadern Nils Arvidsson i Bjurvik, vilket dock bråkas om efter föräldrarnas död.

I 1785 års mantalslängd står (arrendatorn?) Jacob Pettersson samt Sune Lindgren med fru utfattig, 1790 är Per Jacobsson brukare och Sune fortfarande utfattig.

10/10 1786 är Olof Lagesson i Mederhult förmyndare.

1793 är Carl Lagesson ombud för Nils Nilsson i Bjurvik vid en gränsbestämning mot Ekerum och Lilla Laxemar. Örnfuran omnämns då som en gräsbevuxen grop eller håla i marken utan rötter eller stubbe.

1796 begär Nils Nilsson storskifte i Mederhult, vilket är avslutat 1798. I samband med storskiftet tvistades med Stora Basthult om var gränsen gick mellan Skälasken och Tyrmosseskäl, detta troligen eftersom Stora Basthult var delägare i båtsmanstorpet Sandsbörd vilket missuppfattats som att Stora Basthult sträckte sig till Tyremosseskäl.

1780-1797 bor Nils Nilsson fortfarande i Bjurvik och det omnämns en bonde Per Jacobsson i Mederhult, kanske arrendator? Nils Nilsson brukade troligen aldrig själv Mederhult.

1799 vittnar Peter Nilsson inför tinget i en gränsvist mellan Späckemåla och Misterhult, han berättar att han är 43 år och att han är son till Nils Persson och att farfadern Per Eriksson var bror med nämndeman Erik Eriksson i Späckemåla.

1805 var Zander Carlsson mantalsskriven på Nils gård.

27/2 1812 dör Nils Nilssons enda dotter Anna Nilsdotter barnlös i lungdot, hennes man Alexander Carlsson får arva allt då han tagit med det mesta från Ramnebo. Bland inventarierna upptas: 2 vagnar, 1 harv, 1 åder, 1 plog, 1 släde, 2 liar, 1 oxe, 1 tjur, 2 kor, 1 kviga, 3 får, 1 gris och en häst.

Enligt sägen inom släkten skall Alexander blivit alldeles utom sig av sorg, så på kvällen efter begravningen klär Annas kusin, Greta Olofsdotter, ut sig i hennes kläder och går in i kammaren till Alexander och förför honom, de gifter sig sen i november samma år.

1/6 1812 säljer Nils Nilsson och Anna Catharina Lindgren gården till sin förre måg Alexander Carlsson och Nils systerdotter Greta Olofsdotter, med undantagsförbehåll om de inte är nöjda med efterträdarna.

10/2 1815 dör Anna Catharina Lindgren och hennes syskonbarn eller mosters barn sjökaptenen Petter Germund Landström i Västervik kräver gården i bördsrätt, 1816 får han 20 RDr och 7,5 storfamnar ved i förlikning.

26/2 1819 stäms Peter Larsson och Alexander Carlsson för hembränning.

19/3 1829 dör änkemannen Nils Nilsson.

1830 stämmer Alexander Anders Andersson i Skälsebo för en felräkning av en skuld.

1843 säljer Alexander gården till sonen Nils Petter och hans tilltänkta hustru Katarina Margareta Magnusdotter och auktionerar ut lösöret. Alexander sitter på undantag. Nils Petter och hans tillämnade hustru Katarina Margareta Magnusdotter ärver och köper gården för ett värde av 1 866 Riksdaler. Brodern Anders Johan bor då på torpet Vistad (Vikärret) i Västra Ramnebo, system Sara Stina är gift i Hägnad.

1849 löser Nils Petter rätten till ekskogen på sin mark från kronan, pris: 2 riksdaler 32 skillingar.

1849 företräder Lars Jonsson Mederhult vid syn av tullkvarn i Gässhult. I november samma år klyvs en åttondels gård i Mederhult mellan Petter Jönsson och Olof Andersson (Lit: d 1798) och Arvid Jönsson (1/8 Lit: a 1798) och Nils Petter (Lit: b 1798) byter kålgård med varandra i samband med delningen.

Nils Petter är ofta anlita förmyndare under 1840-60-talen.

30/9 1852 dör Alexander och efterlämnar änkan och barnen Nils Petter 39 år, Anders Johan 35 år i Götehult, Sara Stina gift med Nils Petter Johansson i Hägnad, Anna Lotta 25 år, Inga Greta 20 år.

26/1 1862 dör änkan Greta Olofsdotter.

1869 säger Nils Petter upp en borgen han ingått för sin bror Anders Johan nu boende i Uthammar. (24/10 1913 dör fd hemmansägaren Anders Johan Alexandersson i Uthammar, 1868 omnämns Oskar, född i Uthammar 23/8 1868, och Anders Johan Alexandersson och Maria Jos Petersdotter i Uthammars husförhörslängd.)

1884 arrenderar skepparen Nils Johan Nilsson Grindrumstomten på 49 år från Mederhults allmänning och 1934 löses tomten ut. 1872 är Grindrum byggt och 1893 till 1898 omnämns två till tre fastigheter på Grindrum.

I 1890 års folkräkning uppges Nils Petter som halt, i hushållet uppräknas fru, son och en piga. 1891 dör Nils Petters hustru Katarina Margareta och eftersom dottern Christina Margareta, gift med Johan Petter Niklasson i Mörhult, är avliden och efterlämnat fem omyndiga söner måste hela dödsboet auktioneras ut, även deras andel av gården, som köps efter långsam budgivning av Johan Petter Nilsson Sander, som tidigare löst ut fadern och sin andra syster, Augusta Charlotta gift med Anders Petter Pettersson i Basthult (Västragård). Mederhult är då taxerat till 6 000 kr vilket motsvarar det pris Johan Petter löser ut de andra för. Auktionsprotokollet upptar bland annat: 1 tröskverk och kastmaskin, 7 vagnar, 8 kälkar, 1 järnplog och 4 andra plogar, 6 åder, 3 harvar, 1 vält, 10 liar, 2 oxar, 2 stutar, 3 kor, 4 får, 1 gris 4 höns och en häst. Sedan 1812 har tröskverket tillkommit, antalet dragare har ökat annars är det ungefär samma antal djur, vagnarna och redskapens antal har ökat betydligt och en modern järnplog och vält har tillkommit.

Johan var far till Ossian Arvidsson, det sägs att en dräng fick 75 kr för att han gifte sig med pigan som var med barn. Karl Johan Ossian var född 1879 före äktenskap, styvfader var snickaren Per Johan Arvidsson i Figeholm (Pelle Arves son?).

Nils Petter, Johan och Ivar Sander var alla ofta anlidade förmyndare.

1920 stämplade Johan Sander ut en rotpost i Norrskogen (1282 barrträd med en medeldiameter på 32 cm) som han säljer till Misterhultsbolaget. Vid deras konkurs förlorar han cirka 8000 kronor.

27/12 1922 dör Johan Petter av blodförgiftning på Västerviks lasarett. Senare dör Viktor Karlsson i Södrahorva i samma sjukhussäng. Mederhult är då taxerat till 11 000 kr och dödsboet värderas till 30 520:49, Ivar, Anny och Gustav ärver en tredjedel var av gården. Ivar löser sen ut sina syskon för tillsammans 10 666:66.

29/8 1928 dör änkan Karolina Sofia Sander, boende i Figeholm tillsammans med Anny, dödsboet värderas till 10 280:72.

1925 säljer Ivar Sander en rotpost från Norrskogen till Västerviks Trävaru AB, 1445 timmerträd med en medeldiameter på 26,7 cm, priset är 6653,25 kr plus 1800 kr för körningen, virket ska levereras till Kärrsvik. Rotposten stämplades ett år tidigare.

1927 stämplade han ut cirka 1250 träd (656,64 m³f) i Norrskogen. Han deklarerar för att samma år avverkat 110 m³ massaved a´ 6:75, timmer för 156:-, 4 famnar björkved a´ 24:- och 25 m³ ekkubb a´ 4:-.

1929 stämplas åter i Norrskogen. 1 hektar oväxtlig gran, 60 m³, ska kalavverkas och självföryngras, ytterligare 12 hektar blädas, 150 m³, allt som allt stämplas 455 timmerträd med 25,6 cm medeldiameter och 1081 massavedsträd förutom en del undermålig skräpskog.

Ivar hade rävfarm och droskbil. 1933 bildar Mederhult och Laxemar ett avdikningsföretag från Sketkärren. Sedan utfallet grävts bygger Ivar en träbro över till Midsommerhagen mot Tyrmosen. Det är Ivar och Gustav som spränger och bryter upp sten ur Stigslyckorna och lägger i en hög bredvid gravrösena. De försökte med en så kallad Bulldoza men stenen flög bara upp och vände tillbaks ner i hålet uppochnar. Efter 1937 dikades Gässhultsmossen mellan Mederhult och Gässhult ur av Ivar och Hjalmar Nilsson, Martin i Hulthenäs och Ossian Arvidsson grävde. 1940 arrenderar Ivar Danielssonsgården i Mederhult och investerar i nya redskap, självbindare mm. Han lånar 3000:- tillfälligt tills han sålt en rotpost. Det är Ivar som bygger lastbilsväg upp till Odlarna (för skogsavverkning och för självbindaren).

1945 arrenderar Ivar och Märta Gässhult och flyttar dit. Mederhult arrenderas ut till Ivars vän Edvin Karlsson, då i Sandvik och tidigare på Södra Mo. Arrendet är 600 kr per år. På Ivars begravning höll Edvin ett fint tal vilket ingen trodde om honom då han stammade mycket.

1948 säljs gården till Erik och Eva Karlsson från Döderhults socken, senare Lockebo. Priset är 38 000 kr varav en in-teckning på 15 000 kr, dessutom ingår korkmattorna i boningshuset. Edvin arrenderar Danielssonsgården istället innan han flyttar till Fjälltorpet och sedan Ern-hult.

Åkrarna bakom Ankarbergs kallas: den smala åt söder för Hellberg, norrom låg först farfars Enemosse och sen Helges? längst bort mot Marstrand.

Angående Anders Johan Alexandersson:

Född 8/6 1817 död i Figeholm 24/10 1913, fd hemmansägare

1843 boende på torpet Vikärret, Vistad under Ramnebo

1853 boende i Götehult

Gift med Maria Josefina Petersdotter, född 24/8 1825 död 2/1 1906

1868 får de en son, Oskar, född i Uthammar

1869 säger Nils Petter upp en borgen för sin bror i Uthammar, gården lär vara Törnet, en av de tre gårdar som tillhör Krantz.

1890 och 1900 uppges Anders Johan som hemmansägare i Uthammar med följande hemmavarande barn:

Gustaf Emil Andersson, född 27/8 1854, jordarbetare, död ogift i Uthammar 22/11 1919 i lunginflammation, Gustaf gjorde mycket rackartyg men mutade länsman med en gädda, han gick krokigt.

Axel Viktor Andersson, född 1862, hemmansägarson utflyttad till Döderhult 22/6 1886
inflyttad igen 2/9 samma år
flyttat till Nordamerika 5/11 1891

Adolf Konrad Andersson, stenarbetare i Ängsborg född 2/7 1864, får barn med Emilia Johansson, född 2/7 1867,:

Karl Rudolf , född 24/4 1903 (sköt sig)
Anna Eufemia, född 3/10 1907

Följande personer flyttade från Uthammar vid den tiden:

Sara Maria Andersdotter, flyttat 12/10 1867

Nils Fredrik Andersson, hemmansägarson, flyttat 23/4 1884 till Nordamerika

August Leonard Andersson, hemmansägarson, flyttat 16/4 1885 till Nordamerika

Emma Josefina Andersdotter, gift 12/5 1886 med hemmansägaren Karl Johan A Nilsson, Runnö